

מנהיגי חינוך - וישלח - גיד הנשה. לא ניתן לשכוח

מנהיגי חינוך יקרים!

בפרשתנו מופיע סיפור המאבק של יעקב במלאך, שרו של עשו. מאבק זה מלמד על המאבקים העתידיים להיות בין עשו ליעקב, בין שרו של עשו לאומה הישראלית לדורותיה. במאבק בין שרו של עשו ליעקב פוגע המלאך בירכו של יעקב, ומכאן נצטוונו על איסור אכילת גיד הנשה.

מצוות גיד הנשה היא המצווה שמצטווה יעקב אבינו, ואילו אברהם אבינו נצטווה על המילה. מצוותו של יעקב היא מצוות לא תעשה, ואילו מצוותו של אברהם היא מצוות עשה. כותב הרב מיכה הלוי כי אברהם אבינו שהיה פעיל מאוד בהחדרת המודעות העולמית להימצאותו של הבורא, נצטווה לפעול ולעשות מעשה ראשוני הנוגע להקמת האומה, והוא ברית המילה. לעומת זאת יעקב אבינו שייך להופעת ה' מתוך החיים הטבעיים של האומה, גם מבלי לפעול ולעשות מעשה מסויים, ולכן מתאים היה לצוות עליו מצוות לא תעשה, המבטאת שגם במצב פאסיבי, גם בחיים הטבעיים שלנו, אנו חיים את רצון ה'.

"על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה, כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה". מסביר רש"י, שלכן נקרא שמו "גיד הנשה", משום "שנשה ממקומו ועלה", נשיה מלשון שכחה.

השכחה – כמו שאר התכונות שנבראו באדם – מצד אחד היא מתנה, היכולת לשכוח צרות, היכולת לשכוח סכסוכים, לשכוח בושה שחווינו...ה"אורחות צדיקים" מזכיר בספרו מעלה נוספת של שכחה. הוא כותב שלולא השכחה, היה האדם לומד את התורה כולה, מתחילה ועד סוף, וכשלא היה לו מה ללמוד עוד, היה יושב ומשתעמם ועוסק בדברים בטלים. אלא שמצד שני, הנשיה יכולה להיות גם תכונה מסוכנת לאדם. מתי? כאשר משתמשים בה לדברים שאסור לשכוח. כך למשל, באה התורה בתביעה אל האדם: "צור ילדתך תשי..". הקב"ה יצר אותך עם כוח הנשיה, על מנת שתשכח בעזרתו את כל הצרות, את שיעבוד מצרים, ואילו אתה: "..ותשכח אל מחללך"(דברים ל"ב, י"ח).

ימי החנוכה הקרבים מזכירים לנו שמטרת גזירות היוונים היתה בראש ובראשונה "להשכיחם תורתך", להביא לשכחת התורה. ובשלב השני רצו גם: "...להעבירם מחוקי רצונך". כשם שיעקב ניצח אמנם את המלאך, אך בכל זאת הותירה צליעתו הזמנית צלקת של שכחת התורה בישראל- כך היה גם במאבקם של החשמונאים ביוונים. החשמונאים אמנם ינצחו, וגזירות היוונים שהיו רק לשעתן עברו ובטלו מן העולם – אבל השכחה שהחדירה תורת יוון הותירה בנו צלקת עד היום הזה. החשמונאים התגברו על הגזירות שבפועל, על הצליעה הנראית לעין – אבל על השכחה הרוחנית, הפנימית, לא הצליחו להתגבר.

מה עלינו לעשות כדי להתגבר על שכחת התורה, הרב אביגדור נבנצאל בסיפור שיחות לספר בראשית מציע שתי דרכים, "ראשית כל, בתחום האישי, וכאן אין עצה אחרת

מאשר: ללמוד. יש להקדיש זמן ללימוד, על מנת שנספיק להאיר את נשמתנו באוצרות הבסיסיים כל כך של היהדות".

כמה חשובה קריאה זו לכולנו בימים הללו, לדאוג שתלמידנו לומדים את התורה שבכתב ובע"פ, ששעות הלימוד משובצות במערכת בהיקף הנדרש ונלמדות באופן משמעותי המקנה את ידיעות התורה, בונה את עולמו הרוחני של התלמיד ומגדל ליראת שמים ואהבת התורה. והדרך השניה בה נתגבר על שכחת התורה, היא בתחום ההשפעה על הכלל. עניין זה של הצורך בהשפעה על כלל ישראל, נכתב בחציו השני של הפסוק.. "רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים..". התורה מדגישה שאסור השכחה אינו נשאר בתחום הפרטי של האדם אלא: " והודעתם לבניך ולבני בניך" (דברים ד', ט') עלינו להודיע את חוקי ה' ואת תורותיו "לבניך" – אלו תלמידיך" (ספרי לדברים ו', ז') ולדאוג ששכחת התורה תלך ותקטן מדור לדור, עד להעלמותה הסופית, במהרה בימינו.

י"ט כסלו יום פטירתו של הרב משה צבי נריה זצ"ל

אנו מציינים הערב במשדר מיוחד 25 שנה לפטירתו של הרב משה צבי נריה אבי דור הכיפות הסרוגות, תלמידו הרב חנן פורת ז"ל מביא את הסיפור על הרב נריה, אשר בדרכו היחודית בנה את עולם התפילה בקרב תלמידיו... בע"ה שנזכה להיות ממשיכי דרך.

" בשנות לימודינו בישיבה זכינו פעמים רבות להערה מפיו של הרב נריה. לא בהערה של מורה הזורק מרה בתלמידיו עסקינן, אלא בהערה לתפילה עם בוקר בלזווי שיר ומנגינה: ישראל עם קדושים קומו לעבודת הבורא. בכל פעם תהיתי מחדש, כיצד זה ראש הישיבה, שהכל חייבים בכבודו, אינו בוש ומטריח עצמו לבוא לחדריהם של נערים צעירים ולנער אותם משנתם, כאותו שמש בעיירה נשכחת שבגולה. ואולי לא שמש היה אלא אבא טוב הקורא ב"מאמא לושן" "ידלך יידלך טייערע כושר'ה יידלך..." וקולו הספוג ערגה חודר אל מתחת לשמיכה ואינו נותן מנוח.

בוקר אחד לאחר לילה ארוך ללא שינה, בו שקדנו בצוותא על עבודת גמר בהסטוריה בנושא המהפכה הצרפתית, נכנס הרב נריה לחדרנו בניגון "ישראל עם קדושים" ועינו צדה את ספרי המהפכה המונחים פתוחים על השולחן. הרב נריה החל לדפדף באחד הספרים וכשהגיע לתמונה המתארת את הפריצה לבסטיליה הרים קולו בנעימה: "ישראל עם קדושים קומו למהפכה!"

ואז נחה עליו הרוח, וכמהפכן הניצב בלב כיכר הומה אדם, החל קורא באוזנינו בקול רם:

קומו חבריא! בואו נחולל בתפילתנו את המהפכה הצרפתית האמיתית. בואו נזקוף קומה בתפילה ונרים על נס את דגל החופש, השוויון והאחוה. ולא התקררה דעתו עד שעמד דום בתנועה תיאטרלית קמעה והחל שר "ישראל עם קדושים" במנגינת ההמנון הצרפתי.

הרב נריה היה מטבעו מהפכן ולבו היה פתוח לכל הזרמים החברתיים והסוציאליסטיים

המהפכניים ההומים בעולם מאז ימי המהפכה הצרפתית. אבל הרב נריה - המחנך הגדול - ידע כמורו ורבו הרב זצ"ל, שהמהפכה מתחילה מבית, וכיבוש הבסטיילה מתחיל בכיבוש הלב העקוב מתוך גילוי כוחות הרצון הפנימיים המבקשים לעשות רצונו בלבב שלם. כי "הרצון הטוב הוא הכל וכול הכשרונות שבעולם אינם אלא מילואיו" (אורות התשובה ט' א').

הרב נריה ביקש לומר לנו באותה השכמת בוקר מעוררת תמהון, כי איננו צריכים לנדוד בעקבות המהפכה ולתור אחרי אורות פלא רחוקים, אלא עלינו להפנים את המהפכה הצרפתית ולגלות אותה בתוך התפילה בסוד ישירים ועדה, ובמעמקי אורחות התורה והמצווה.

הרב נריה ביקש בראש וראשונה לקרוא לנו לקום לתפילה לא כאנוסים שתפילתם עליהם כמשא, אלא כבני חורין ההולכים בהתלהבות ובשמחה להגשמת משאת נפשם ופניהם נשואות כלפי מעלה בחופש גמור ללא כל כפיה.

הרב נריה ביקש להדביק אותנו בדבר - כך האמין - בכל לבו ובו ראה את מוקד חייו: האמונה בכוחה של עבודת ה' בתורה ובתפילה לשנות מציאות ולחולל מהפכה. והוא היה הראשון אשר דיבר אלינו בשפתנו ואשר הראה לנו כי המחיצות, שנראו לנו צרות - מקיפות הכל; וכי התחומים רחבים גם רחבים. כל שאיפותינו ומאוויינו, חזון לבבנו ומשאת נפשנו, את הכל נוכל למצוא בפנים, בתוך תחומי המחשבה האלוקית ובתוך מעמקי אורחות המצווה המעשיים, ואין סתירות ואין ניגודים בינם ובין מהלכי התחיה הלאומית והתיקונים החברתיים.

מכוחה של רוח זו, חולל את מהפכת "דור הכיפות הסרוגות", ומכוחה עמד באותה שעת בוקר וקרא לנו בניגון "ישראל עם קדושים" לתפילה של מהפכה. (מתוך האתר מרכז ישיבות ואולפנות בני עקיבא) מנהלים יקרים,

מוזמנים להיצטרף הערב למפגש מיוחד עם תלמידי הגדולים של הרב נריה ולהתחזק מדרכו ומרוחו.

ביום שבת נציין גם כן את י"ט כסלו. יום בו שוחרר רבי שניאור זלמן מליאדי מייסד חסידות חב"ד ממאסרו ברוסיה הצארית. לא הייתה זו שמחה אישית בלבד; אירוע זה פתח פרק חדש בהיסטוריה של תנועת החסידות וציין את פתיחתה של תקופה בגילוי פנימיות התורה. חסידי חב"ד ולומדי חסידות רואים ביום זה 'יום הולדת' של לימוד חסידות. בשחרור של הרבי יש את ההכרה כי 'פוצו מעיינותך חוצה' וניתנה הרשות ללמוד ולהפיץ את תורת החסידות. נמשיך ללמוד וללמד מטעמה של תורה שמבקשת לגלות טפח מטעמי התורה. חסידות חב"ד גם מצטיינת בדאגה לכל יהודי ויהודי וברצון 'להתוועד' יחד וליצור חבורות לימוד נגלה וחסידות. שנזכה יחד ללמוד ממסירות זו ולהגביר חבורות לימוד והתפתחות רוחנית!

שבת שלום ומבורך, שושנה נגר